

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 14,375 คน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2561, หน้า 74 - 76)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 390 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากรของ ยามาเน (Yamane, 1973, p.126)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ความหมายของสัญลักษณ์ในสูตร ได้แก่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้
กำหนดให้เท่ากับ .05

เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้ผลดังต่อไปนี้

$$n = \frac{14,375}{1 + 14,375 (0.05^2)}$$

$$= 389.17$$

จากการแทนค่าสูตรดังกล่าว ได้เท่ากับ 389.17 ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 390 คน

3. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi - stage sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 เป็นการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยแบ่งสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกรุงเทพกลาง กลุ่มกรุงเทพใต้ กลุ่มกรุงเทพเหนือ กลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มกรุงเทพชนเหนือ และ กลุ่มกรุงเทพชนใต้ แล้วสุ่มสำนักงานเขตจากกลุ่ม ทั้ง 6 กลุ่ม กลุ่มละ 1 สำนักงานเขต ดังนี้

1. กลุ่มกรุงเทพกลาง ได้แก่ สำนักงานเขตดุสิต มีครุจำนวน 193 คน
2. กลุ่มกรุงเทพใต้ ได้แก่ สำนักงานเขตยานนาวา มีครุ 143 คน
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ ได้แก่ สำนักงานเขตจตุจักร มีครุจำนวน 355 คน
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ได้แก่ สำนักงานเขตบึงกุ่ม มีครุจำนวน 372 คน
5. กลุ่มกรุงเทพชนเหนือ ได้แก่ สำนักงานเขตคลองสาน มีครุจำนวน 196 คน
6. กลุ่มกรุงเทพชนใต้ ได้แก่ สำนักงานเขตหนองแขม มีครุจำนวน 418 คน

ขั้นที่ 2 เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ จำนวน 390 คน ตามจำนวนครุในขั้นที่ 1 แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

กลุ่มสถานศึกษา	การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling)		การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling)	
		จำนวนครู (คน)		จำนวนครู (คน)
1. กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง	สำนักงานเขตดุสิต	193		45
2. กลุ่มกรุงเทพใต้	สำนักงานเขตยานนาวา	143		33
3. กลุ่มกรุงเทพเหนือ	สำนักงานเขตจตุจักร	355		82
4. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก	สำนักงานเขตบึงกุ่ม	372		87
5. กลุ่มกรุงเทพชนเหนือ	สำนักงานเขตคลองสาน	196		46
6. กลุ่มกรุงเทพชนใต้	สำนักงานเขตหนองแขม	418		97
รวม		1,677		390

ขั้นที่ 3 เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery method) โดยเขียนชื่อโรงเรียนลงในสลาก ดังนี้

1. สำนักงานเขตดุสิต ประกอบด้วย โรงเรียนวัดประหารระบือธรรม โรงเรียนวัดสวัสดี มาลีสีมาราม โรงเรียนราชผาติการาม โรงเรียนวัดเทวราชกุญชร โรงเรียนสัมณานัมบริหาร โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร โรงเรียนสุโขทัย โรงเรียนจันทรสโมสร และโรงเรียนวัดธรรมมาภิรการาม
2. สำนักงานเขตยานนาวา ประกอบด้วย โรงเรียนวัดดอกไม้ โรงเรียนวัดช่องลม โรงเรียนวัดช่องนนทรี โรงเรียนวัดปรีวาส โรงเรียนวัดคลองใหม่ โรงเรียนวัดคลองภูมิ
3. สำนักงานเขตจตุจักร ประกอบด้วย โรงเรียนวัดเสมียนนารี โรงเรียนวัดเทวสุนทร โรงเรียนบ้านลาดพร้าว โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช โรงเรียนเสนานิคม โรงเรียนประชานิเวศน์ และโรงเรียนมัธยมวัดประชานิเวศน์
4. สำนักงานเขตบึงกุ่ม ประกอบด้วย โรงเรียนวัดบางเตย โรงเรียนวัดประสาทวิทยา โรงเรียนคลองลำเจียก โรงเรียนนวลจันทร์ โรงเรียนวัดพิชัย โรงเรียนคลองกุ่ม โรงเรียนพิชัยพัฒนา และโรงเรียนแย้มจาดวิษานุสรณ์
5. สำนักงานเขตคลองสาน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดเศวตฉัตร โรงเรียนวัดสุทธาราม โรงเรียนทองเพลง โรงเรียนทองธรรมชาติ โรงเรียนทองนพคุณ โรงเรียนพิชัยญาติ โรงเรียนวัดสุวรรณ โรงเรียนมัธยมวัดสุทธาราม

6. สำนักงานเขตหนองแขม ประกอบด้วย โรงเรียนวัดหนองแขม โรงเรียนอุดมรังสี โรงเรียนประชาบำรุง โรงเรียนมนต์จรัสสิงห์อนุสรณ์ และ โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล

จากนั้นจับสลากขึ้นมาแล้วทำการแจกแบบสอบถามตาม โรงเรียนที่จับสลากขึ้นมาได้จนครบตามจำนวนที่คำนวณไว้ในขั้นที่ 2 จำนวน 390 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 10 ด้าน ได้แก่ 1) หลักประสิทธิผล จำนวน 3 ข้อ 2) หลักประสิทธิภาพ จำนวน 3 ข้อ 3) หลักการตอบสนอง จำนวน 3 ข้อ 4) หลักการรับผิดชอบ จำนวน 3 ข้อ 5) หลักความโปร่งใส จำนวน 3 ข้อ 6) หลักการมีส่วนร่วม/มุ่งเน้นฉันทามติ จำนวน 3 ข้อ 7) หลักการกระจายอำนาจ จำนวน 3 ข้อ 8) หลักนิติธรรม จำนวน 3 ข้อ 9) หลักความเสมอภาค จำนวน 3 ข้อ และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนัก ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกัน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence : IOC) พบว่า ค่า IOC ของข้อคำถามที่นำมาใช้ได้ อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 (แสดงในภาคผนวก ง)
5. นำข้อคำถามไปปรับปรุงตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และจัดทำเป็นแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครูในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตบางรัก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient Alpha) (Cronbach, 1970, p.161) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.95 (แสดงในภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งแบบสอบถาม ส่งทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจับสลากได้โดยใส่ซองติดแสตมป์ให้ตอบกลับ เป็นไปรษณีย์ด่วน

พิเศษ พร้อมทั้งสื่อสารทางโทรศัพท์ และส่วนหนึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และรับกลับ ระหว่างวันที่ 2 - 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 จนครบ 390 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของลิเคิร์ต (Likert method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการรับรู้พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการรับรู้พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการรับรู้พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการรับรู้พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการรับรู้พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบศึกษาพฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบแอลเอสดี โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05